

HAI MẶT CỦA VIỆC ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN TRONG GIÁO DỤC

Việc ứng dụng công nghệ thông tin vào giảng dạy là một bước đột phá của ngành giáo dục. Đó là bước đi tất yếu của của một nước đang phát triển như nước ta.

Những thành quả mà công nghệ thông tin mang lại cho người dạy và người học là không thể phủ nhận. Trước đây thiếu sách giáo khoa, bảng đen không đủ để giáo viên lưu lại toàn bộ kiến thức của một tiết dạy nên tình trạng “thầy đọc trò chép” là một hệ quả tất nhiên. Ngay khi đã đủ sách giáo khoa, mỗi tiết dạy giáo viên lại cứ phải mày mò vẽ tranh, tìm kiếm đồ dạy hay viết sẵn các bài tập lên bảng phụ là khá vất vả. Bởi thế tình trạng “dạy chay, học chay” xảy ra rất phổ biến. Nhiều giáo viên chỉ chú ý chuẩn bị đồ dạy khi có tiết hội thao, hội giảng hay tiết có dự giờ. Chính việc dạy học thiếu hình ảnh minh họa làm cho học sinh bị xa rời thực tế. Ngày xưa khi phương tiện nghe nhìn còn thiếu

thốn, học sinh ở các thành phố lớn không mấy em thấy được con bò, con trâu, cái cày, cái cuốc, cánh đồng bao la... Học sinh nông thôn nhiều em lớn lên chưa được thấy mặt mũi tàu điện, ô tô.

Ngày nay, học sinh không những biết các thông tin trên đài, báo, ti vi mà còn được giáo viên trình chiếu hình ảnh lên màn hình giới thiệu, phân tích kỹ càng, công phu trong các tiết học. Một con châu chấu, một con cánh cam, con chim, con cá... giáo viên dùng “chuột” đưa mũi tên chỉ từng bộ phận, “mô xê” cấu tạo trong, cấu tạo ngoài, lật đi lật lại chiều này chiều khác cho học sinh hiểu mới thôi. Việc sưu tầm chân dung các nhà thơ, nhà văn để giới thiệu tác giả, tác phẩm cũng có sẵn trên mạng. Dạy các môn Địa lí, Lịch sử cũng vậy, giảng đến đâu đâu có hình ảnh minh họa. Nên học sinh như được cùng thầy cô đi du lịch khắp thế giới...

Việc sử dụng công nghệ thông tin thông qua thư viện bài giảng điện tử giảm thiểu được rất nhiều thời

gian soạn bài. Giáo viên lựa chọn bài giảng thích hợp rồi “lưu lại” những bài hay nhất, sát với đối tượng học sinh mình nhất. Nhưng nếu giáo viên không biết lựa chọn, không biết chỉnh sửa bài giảng thì sẽ không đạt được hiệu quả. Giáo viên chỉ biết trình chiếu thôi thì chưa đủ, người dạy không nắm được ý đồ của bài soạn, không “hoá thân” được vào trong đó, khó có thể đưa được kiến thức đến với học sinh. Trong các tiết “tự chọn” ở các trường thành phố, các trường “chất lượng cao”, nên chọn chủ đề “nâng cao”, học sinh nông thôn, miền núi phải chọn chủ đề “bám sát”. Người thầy giỏi phải thực sự là một nghệ sĩ, phải biết trổ hết tài năng biểu diễn của mình mới làm cho học sinh biết “chơi mà học”. Giáo viên phải biết kết hợp hài hoà giữa viết và nói, giữa việc trình chiếu lên màn hình với tấm bảng đen. Ví dụ một tiết dạy Toán, giáo viên chỉ nên sử dụng trình chiếu phần hình thành khái niệm, trình bày phương pháp giải, đáp án của các bài toán để học sinh so sánh với cách giải của mình, trình chiếu mục “Có thể em chưa biết”, chứ không thể giành hết phần việc của học sinh. Các câu hỏi, các “bài tập củng cố” phải cho học sinh trực tiếp lên bảng làm hoặc làm trong “bảng nhóm” rồi đưa lên để cả lớp so với đáp án của thầy.

Việc trình chiếu giúp giáo viên tiết kiệm được thời gian, hạn chế lời nói và viết bảng chứ không thể thay thế được tấm bảng đen. Mục đề, những phần trọng tâm của bài dạy nên lưu lại trên bảng cho đến cuối tiết học.

Đối với những giáo viên thực sự yêu ngành, yêu nghề thì việc ứng dụng công nghệ thông tin là “bảo bối” để thể hiện khả năng khát vọng của mình. Ở huyện tôi, có một giáo viên tiểu học đã lập được một thư viện hình ảnh, sưu tập được hàng nghìn tấm ảnh phục vụ cho việc dạy học, khi cần hình ảnh nào thì chèn vào bài dạy đó (thầy đã được Bộ Giáo dục và Đào tạo tặng bằng khen).

Bên cạnh các ưu điểm nói trên thì việc ứng dụng công nghệ thông tin lại là “trợ thủ” đắc lực giúp cho sự ỷ lại của giáo viên chưa thực sự yêu nghề: Chỉ trong vài phút là in xong một giáo án, có người còn phô tô giáo án của người

khác. Thậm chí có những giáo viên dùng giáo án cũ từ năm này sang năm khác, mỗi lần kiểm tra thì chỉ cần thay lại tờ ghi ngày soạn, giảng là đủ. Chưa hết, nó là phương tiện hữu hiệu nhất tạo nên sự tiêu cực trong thi cử. Không lí gì những giáo viên được cử đi chọn đề thi học sinh giỏi ở huyện thì tất cả học sinh của trường mình đều đạt giải, mà đạt giải rất cao. Trong khi đó trường trọng điểm của huyện nhiều năm quán quân trong các kì thi chọn học sinh giỏi có môn đã đột ngột rớt xuống thứ mười. Tìm hiểu ra thì năm đó, môn đó trường không có người đi chọn đề hoặc đi chấm thi học sinh giỏi. Người viết bài này cũng đã có nhiều năm bồi dưỡng đội tuyển học sinh giỏi lớp 9 của huyện, phát hiện ra một điều thú vị mà nói ra làm nhiều người giật mình. Có một giáo viên được phòng giáo dục chọn ra đề, cả 5 học sinh của trường thầy đều đạt giải nhất, khi khảo sát lại đề đi thi tỉnh thì cả 5 em “đạt” được năm điểm 0 to tướng. Có giáo viên ra đề sai thì tất cả các học sinh trường mình làm “y xì” như cái đáp án... sai của thầy. Khi có đầy đủ phương tiện thông tin là mạng Internet và USB trong tay người chọn đề có thể “cóp” đề thi về (và còn có thể phát tán cho bạn dạy ở các trường khác thông qua mạng Internet). Việc thi “Giải toán qua mạng” cũng vậy. Nhiều trường học sinh làm không ra, thầy phải giải thay cho kịp số vòng bắt buộc để học sinh được đi thi. Vì công việc giải toán tại trường có ai giám sát đâu? Khi lên thi ở huyện, những học sinh trường đó không giải được.

Tính chất hai mặt của việc ứng dụng công nghệ thông tin qua phân tích trên đã rõ. Nếu người quản lí không “sáng suốt”, không nghiêm khắc thì chất lượng giáo dục của đơn vị mình tụt xuống mà vẫn không hiểu rõ nguyên nhân. Bởi vậy người quản lí chuyên môn ở các đơn vị các cấp phải thực sự giỏi về công nghệ thông tin, đi sâu đi sát với phong trào mới có thể điều hành tốt công việc.

Hiện nay có một số giáo viên đứng tuổi dạy rất giỏi nhưng không theo kịp công nghệ thông tin đành phải về hưu trước tuổi. Một số ở lại cũng không phát huy được tài năng của mình. Họ phải rập khuôn máy móc theo bài soạn gốc chứ không biết đổi phong chữ...

Ngành giáo dục cần có giải pháp triển khai đại trà việc sử dụng công nghệ thông tin trong các nhà trường để chất lượng giáo dục ngày càng tốt hơn.

H.M.Đ